

Елини, въ тѣ вѣматъ въ сѣщность никакъвъ духъ, какво жизнено начало, никаква самостоятелна идея, освѣнъ „Мега-Идея“, за която ще видимъ, колко смисълъ има. Онова, което Гръцитѣ днесъ иматъ, всичко сж имъ изработили чужденцитѣ. Тѣ сж имъ прѣкопали земята и сж изнесли на бѣль день останкиѣ отъ памѣтницитѣ на Елинската култура, исподъ Славянския и Арбанашкия слой; тѣ сж избавили отъ забравяние и езика на старитѣ Елини, когото Гръцитѣ списатели днесъ присвояватъ, и сж му написали граматика и рѣчникъ; тѣ сж имъ написали и историята.

Нъ до колко днешнитѣ Гръци разбиратъ старитѣ Елини и до колко умѣятъ да цѣнятъ богатата на искусството, распърснати по страната имъ, може да се сжди по това, че тѣ не сж се постарали нито да наредятъ и завардятъ онова, що чужденцитѣ имъ сж исчепкали и прѣдали, а камоли да сж се погрижили всичко това да проучатъ и опишатъ. Трѣбва човѣкъ да отиде въ Атина и да посѣди не повече отъ една недѣля, за да се оцудва, като гледа, до колко Гръцитѣ сж чужди на онова, отъ което се въодушевява цѣлия образованъ свѣтъ, и което го примамва въ Атина. Прѣзъ тѣзи недѣли той трѣбва да посѣти различнитѣ локали, въ които сж помѣстени намѣренитѣ чрѣзъ ископване старини, та да види, какъ тамъ е всичко безъ редъ и какъ е расхвърлено безъ разбиране, така што човѣкъ ученъ и онзи, който се въодушевява отъ искуството, е принуденъ да въздъхне отъ тѣга. При така помѣстенитѣ сбирки, разбира се, нѣма нито списъкъ на прѣдмѣтитѣ, нито нѣкаква забѣлѣжка за това, гдѣ и кога е намѣрено. „Всѣкий“, казва секретаря на Френското посолство, Анри Белъ, „е принуденъ съ едно оцудване да се пита, какъ този народъ, който тѣй много се кичи съ всичко, що се касае до него самия и миналото му, не е дошълъ на мисльта, што отъ всичкия многоброенъ материалъ да направи една сжщинска сбирка, разумно да я нарѣди, класифицира и помѣсти въ нѣкое величественно здание, та така на посѣтителитѣ да покаже, какъ на Гръция народъ поне никога не е недостигвало осѣщание къмъ искусството, отъ което днешното колѣно е съвършено чисто“.

Тѣзи забѣлѣжки подкрѣпя новитѣ испитвания, които сж доказали, че днешнитѣ жители на Гръция нѣматъ нито въ духовно отношение свързка съ Елинитѣ, поне що се касае до добродѣтелитѣ на тоя старъ народъ. Защото днешнитѣ